

**ARKUSZ ZAWIERA INFORMACJE PRAWNIE CHRONIONE DO MOMENTU
ROZPOCZĘCIA EGZAMINU**

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNI

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę
z kodem*

dysleksja

**EGZAMIN
W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM
Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW
HUMANISTYCZNYCH**

Informacje dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 20 stron. Ewentualny brak zgłoś nauczycielowi.
2. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym atramentem. Nie używaj korektora.
3. W zadaniach od 1. do 20. są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest poprawna. Wybierz ją i zaznacz odpowiednią literę znakiem **X**, np.:

A. ~~X~~ C. D.

Jeśli się pomylisz, otocz znak **X** kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:

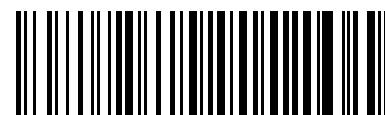
A. ~~(X)~~ ~~X~~ D.

4. Rozwiązania zadań od 21. do 29. zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
5. W arkuszu znajduje się miejsce na brudnopis. Możesz je wykorzystać, redagując odpowiedź. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KWIECIEŃ 2011

**Czas pracy:
do 180 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

Powodzenia!

GH-4-112

DWÓR W SOPLICOWIE

Właśnie dwukonną bryką wjechał młody panek
I obiegłszy dziedziniec zawrócił przed ganek,
Wysiadł z powozu [...]

Wbiega i okiem chciwie ściany starodawne
Ogląda czule, jako swe znajome dawne.
[...]

I też same portrety na ścianach wisały.

Tu Kościuszko w czamarce¹ krakowskiej, z oczyma
Podniesionymi w niebo, miecz oburącz trzyma;
Takim był, gdy przysięgał na stopniach ołtarzów,
Że tym mieczem wypędzi z Polski trzech mocarzów
Albo sam na nim padnie. Dalej w polskiej szacie
Siedzi Rejtan żałośny po wolności stracie,
W rękę trzyma nóż, ostrzem zwrócony do łona,
[...]

Dalej Jasiński², młodzian piękny i posępny,
Obok Korsak³, towarzysz jego nieodstępny,
Stoją na szańcach Pragi⁴, na stosach Moskali,
Siekąc wrogów, a Praga już się wkoło pali.
Nawet stary stojący zegar kurantowy
W drewnianej szafie poznał u wniścia alkowy⁵
I z dziecinną radością pociągnął za sznurek,
By stary Dąbrowskiego usłyszeć mazurek.

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Warszawa 1987.

¹ *czamarka* – wierzchni ubiór męski, przypominający chłopską sukmanę

² *Jakub Jasiński*, ³ *Tadeusz Korsak* – uczestnicy powstania w 1794 roku; zginęli śmiercią bohaterską na Pradze

⁴ *Praga* – prawobrzeżna dzielnica Warszawy

⁵ *u wniścia alkowy* – przy wejściu do sypialni

Zadanie 1. (0-1)

Opisując dwór w Soplicowie, poeta kieruje uwagę czytelnika na

- A. bezkrytyczne naśladowanie przez jego mieszkańców stylu życia wyższych warstw.
- B. umiłowanie przez jego mieszkańców kraju rodzinnego.
- C. skłonność jego mieszkańców do kolekcjonowania zabytków malarstwa z minionych epok.
- D. przekonanie jego mieszkańców, że ojczyznę człowieka jest cały świat.

Zadanie 2. (0-1)

Osoby ukazane na portretach znajdujących się w Soplicowie łączy

- A. pragnienie sławy.
- B. potrzeba zaszczytów.
- C. ukochanie wolności.
- D. przekonanie o zwycięstwie.

Zadanie 3. (0-1)

Obrazy wiszące na ścianach nawiązują do wydarzeń z wieku

- A. XVII
- B. XVIII
- C. XIX
- D. XX

Zadanie 4. (0-1)

Porządek chronologiczny wydarzeń z lat, w których żyły postacie historyczne przywołane w tekście DWÓR W SOPLICOWIE, jest zachowany w szeregu:

- A. uchwalenie Konstytucji 3 maja, wybuch insurekcji kościuszkowskiej, II rozbiór Polski.
- B. I rozbiór Polski, wybuch insurekcji kościuszkowskiej, uchwalenie Konstytucji 3 maja.
- C. wybuch insurekcji kościuszkowskiej, uchwalenie Konstytucji 3 maja, III rozbiór Polski.
- D. I rozbiór Polski, uchwalenie Konstytucji 3 maja, wybuch insurekcji kościuszkowskiej.

Zadanie 5. (0-1)

O rytmie tekstu DWÓR W SOPLICOWIE decydują następujące jego cechy:

- A. jednakowa długość wersów i neologizmy.
- B. sylabiczność utworu i średniówka.
- C. układ stroficzny i wyrazy dźwiękonaśladowcze.
- D. powtórzenia wyrazowe i archaizmy.

Zadanie 6. (0-1)

Autorem znanego obrazu przedstawiającego protest Rejta na przeciw rozbiorowi Polski jest

- A. Juliusz Kossak.
- B. Józef Chełmoński.
- C. Maksymilian Gierymski.
- D. Jan Matejko.

PIEŚŃ LEGIONÓW POLSKICH WE WŁOSZECH

Jeszcze Polska nie umarła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca moc wydarła,
Szablą odbijemy.

Marsz, marsz Dąbrowski
Do Polski z ziemi włoski.
Za twoim przewodem
Złączem się z narodem.

Jak Czarniecki do Poznania
Wracał się przez morze
Dla ojczyzny ratowania
Po szwedzkim rozbiorze.

Marsz, marsz...

Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę,
Będziem Polakami.
Dał nam przykład Bonaparte,
Jak zwyciężać mamy.

Marsz, marsz...

Niemiec, Moskał nie osiedzie,
Gdy jąwszy¹ pałasza²,
Hasłem wszystkich zgoda będzie
I ojczyzna nasza.

Marsz, marsz...

[...]

Na to wszystkich jedne głosy:
„Dosyć tej niewoli.
Mamy raclawickie kosy,
Kościuszkę Bóg pozwoli³”.

Tekst za: Waclaw Panek, *Hymny polskie*, Warszawa 1997.

¹ *jąwszy* – chwyciwszy, wydobywszy

² *pałasz* – broń sieczna, pośrednia między mieczem a szablą

³ *pozwoli* – pobłogosławi

Zadanie 7. (0-1)

Autorem słów *PIĘŚNI LEGIONÓW POLSKICH WE WŁOSZECH* był

- A. Jan Henryk Dąbrowski.
- B. Fryderyk Chopin.
- C. Wacław Panek.
- D. Józef Wybicki.

Zadanie 8. (0-1)

Co nam obca moc wydarła, szablą odbijemy to

- A. hipoteza.
- B. opinia.
- C. deklaracja.
- D. opis.

Zadanie 9. (0-1)

W celu przekonania odbiorcy, że Polska istnieje mimo trzeciego rozbioru, poeta zastosował w pierwszej strofie

- A. epitet.
- B. apostrofę.
- C. uosobienie.
- D. przerzutnię.

Zadanie 10. (0-1)

Wskaż szereg składający się wyłącznie z wyrazów bliskoznacznych:

- A. *gniazdo, kolebka, macierz.*
- B. *przodek, ojcowizna, ojczyzna.*
- C. *państwo, kraj, władca.*
- D. *flaga, godło, hymn.*

Zadanie 11. (0-1)

Obca moc, o której mowa w *PIEŚNI LEGIONÓW...*, to

- A. Prusy, Austria, Rosja.
- B. Rosja, Włochy, Szwecja.
- C. Szwecja, Prusy, Austria.
- D. Włochy, Szwecja, Prusy.

Zadanie 12. (0-1)

Poeta mówi, że odzyskanie niepodległości będzie możliwe, gdy Polacy

- A. odrzucą prywatne interesy i okażą uległość wobec zaborców.
- B. zrezygnują z wewnętrznych waśni i podejmą walkę zbrojną z zaborcami.
- C. zorganizują powstanie i zwrócą się o pomoc do mocarstw zachodnich.
- D. poprą Napoleona i doprowadzą do konfliktu między zaborcami.

fragment utworu "Pieśń Legionów Polskich we Włoszech"

Jesz-cze Pol - ska nie u - mar - ła, kie - dy my ży - je - my

Zadanie 13. (0-1)

Melodia *PIEŚNI LEGIONÓW...* utrzymana jest w rytmie

- A. polki.
- B. tanga.
- C. krakowiaka.
- D. mazura.

Zadanie 14. (0-1)

Różnice między tekstem pierwszej zwrotki *PIĘŚNI LEGIONÓW...* i tekstem pierwszej zwrotki polskiego hymnu państwowego dotyczą

- A. trzech wyrazów.
- B. czterech wyrazów.
- C. pięciu wyrazów.
- D. sześciu wyrazów.

Zadanie 15. (0-1)

Do wybitnych wodzów, którzy żyli na przełomie XVIII i XIX wieku i walczyli o niepodległość Polski, można zaliczyć:

- A. Tadeusza Kościuszkę, Jana Henryka Dąbrowskiego, ks. Józefa Poniatońskiego.
- B. Stefana Czarnieckiego, Tadeusza Kościuszkę, Jana Henryka Dąbrowskiego.
- C. Jana Henryka Dąbrowskiego, ks. Józefa Poniatońskiego, Stefana Czarnieckiego.
- D. ks. Józefa Poniatońskiego, Stefana Czarnieckiego, Tadeusza Kościuszkę.

Zadanie 16. (0-1)

Częściowym spełnieniem nadziei, które Polacy wiązali z Napoleonem, było utworzenie przez niego

- A. Wielkiego Księstwa Poznańskiego.
- B. Rzeczypospolitej Krakowskiej.
- C. Księstwa Warszawskiego.
- D. Królestwa Polskiego.

CMENTARZ POLSKI POD MONTE CASSINO

Schodami wchodzimy na wielkim łukiem zatoczone *plateau*¹, kryte trawertynem² (to z niego zbudowane jest Colos-

seum). Wejścia pilnują w trawertynie rzeźbione przez prof. Cambellotiego dwa ogromne orły na trzymetrowych pilastrach³, o potężnych szponach, o skrzydłach husarskich.

Pośrodku mającego tysiąc czterysta metrów kwadratowych *plateau* znajduje się szesnastometrowy krzyż *Virtuti Militari*⁴ z wiecznie płonącym zniczem.

Plateau otacza amfiteatr dziewięciu tarasów ułożonych z wapiennych głazów. Na każdym tarasie w dwuszeregu groby. Tysiąc siedemdziesiąt grobów.

Na najwyższym tarasie bryła głazu – ołtarz. A wyżej, na zboczu – krzyż z żywopłotu, ramię jego – pięćdziesiąt metrów; środek jego – orzeł, płaskorzeźba w wapieniu montecassińskim.

Kiedy ze szczytu cmentarza białą falą schodów idzie się w dół, mocny napis biegnący przez całe *plateau* mówi:

PRZECHODNIU, POWIEDZ POLSCE,
ŻEŚMY POLEGLI WIERNI W JEJ SŁUŻBIE⁵.

Według: Melchior Wańkowicz, *Monte Cassino*, Warszawa 1999.

¹ *plateau* – obszar wyżynny, oddzielony od otaczającego terenu stromymi lub schodkowatymi stokami

² *trawertyn* – skała osadowa, odmiana martwicy wapiennej, niekiedy używana jako materiał budowlany

³ *pilaster* – płaski filar przyścienny o przekroju prostokątnym, składający się z elementów analogicznych do kolumny

⁴ *Virtuti Militari* – najwyższe polskie odznaczenie wojskowe nadawane za wybitne zasługi bojowe

⁵ Tekst wzorowany na napisie znajdującym się na pomniku ku czci króla Leonidasa i Spartan poległych w bitwie pod Termopilami.

Zadanie 17. (0-1)

Bitwa pod Monte Cassino rozegrała się

- A. we Włoszech.
- B. w Anglii.
- C. we Francji.
- D. w Polsce.

Zadanie 18. (0-1)

Dowodem uznania dla heroicznej postawy polskich żołnierzy poległych pod Monte Cassino jest umieszczenie na ich cmentarzu

- A. płaskorzeźby orła.
- B. ołtarza z kamienia.
- C. orłów przy wejściu.
- D. krzyża Virtuti Militari.

Zadanie 19. (0-1)

Napis na *plateau* nawiązuje do napisu wykutego na polu bitwy pod

- A. Termopilami.
- B. Wiedniem.
- C. Grunwaldem.
- D. Waterloo.

PATRIOTYZM – WEDŁUG SŁOWNIKÓW

[A] patriotyzm *m IV, D. -u, Ms. ~zmie, blm*

«miłość ojczyzny, własnego narodu połączona z gotowością ofiar dla nich»

Nieklamany, prawdziwy, szczery, gorący patriotyzm.

Budzić, rozpalać patriotyzm.

Patriotyzm regionalny, lokalny [...]

Słownik języka polskiego PWN, red. M. Szymczak, Warszawa 1999.

[B] patriotyzm [*wym. patrjotysm a. patrjotyzm, przestarz. patryjotysm*] *m IV, D. patriotyzmu, Ms. patriotyzmie* [*wym. patrjotyżmie, rzad. patrjotyzmie*], *blm*: Prawdziwy patriotyzm. Budzić w kimś patriotyzm.

Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN, red. A. Markowski, Warszawa 2002.

Zadanie 20. (0-1)
Oba hasła (A i B) zawierają

- A. objaśnienie znaczenia wyrazu.
- B. wyjaśnienie pochodzenia wyrazu.
- C. charakterystykę gramatyczną wyrazu.
- D. zasady wymowy wyrazu.

Zadanie 21. (0-1)
Podaj znaczenie nazwy *patriotyzm lokalny*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0-3)

Odwołując się do wiedzy na temat wydarzeń z dziejów walki Polaków o wolność, wykaż, że Tadeusz Kościuszko, Jan Henryk Dąbrowski i Józef Piłsudski zasłużyli na miano patriotów. Uwzględnij czas podanych przez siebie wydarzeń.

1. Tadeusz Kościuszko –

.....
.....
.....
.....

2. Jan Henryk Dąbrowski –

.....
.....
.....
.....

3. Józef Piłsudski –

.....
.....
.....
.....

JAK POLACY WIDZĄ PATRIOTYZM

Anna Dymna, aktorka

Patriotyzm to – przynajmniej dla mnie – niemal zwierzęce przywiązanie do kraju, z którym łączą mnie wszystkie najważniejsze uczucia. Jestem jak domowy kot: urodziłam się w pewnym miejscu na ziemi i bez względu na to, co będzie się działo, zawsze będę tutaj. Gdzie indziej gna mnie tylko ciekawość, ale zawsze z ogromną ulgą i radością wracam do domu. Nie wiem, czy przemawia przede mną patriotyczne uczucie, ale im więcej jeżdżę po świecie, tym częściej twierdzę, że żyję w najpiękniejszym kraju.

Zbigniew Boniek, piłkarz

Patriotyzm to szacunek do kraju, w którym przyszliśmy na świat. [...] Globalizacja dzisiejszego świata grozi tym, że coraz mniej oczywiste będzie identyfikowanie się z własnym krajem, kolorami flagi narodowej i słowami hymnu.

Patriotyzm dla sportowca, jak dla każdego innego, jest pewnym sposobem zachowania się, który wynika z uczuć łączących nas z krajem. Sportowiec, który zakłada biało-czerwony strój, nie pokazuje innym tylko siebie samego, ale też reprezentuje Polskę.

Stanisław Sojka, muzyk

Patriotyzm to szacunek do tego, co mnie buduje – mojej rodziny. A także do regionu, w którym przyszedłem na świat, związanego z nim etosu, tradycji, również muzycznych. Polska to wspólnota małych ojczyzn, do której należymy przez język, historię i kulturę. O wiele intensywniej czuję, że jestem Polakiem, kiedy jestem poza granicami kraju. Czuję, że jestem daleko od tego, co mi bliskie, kiedy wyjeżdżam. Ale patriotyzm nie oznacza, że powinienem kogoś, kto nie jest z mojej rodziny, traktować źle. Wykluczenie innych nie jest patriotyzmem, dalsi czy bliżsi sąsiedzi to nasi bliźni i z nimi też odczuwamy jakieś pokrewieństwo.

Jak Polacy widzą patriotyzm, „Dziennik” 10–11.11.2007.

Zadanie 23. (0-1)

Wymień czynniki, które zdaniem Stanisława Sojki decydują o przynależności narodowej człowieka.

.....

.....

Zadanie 24. (0-2)

Wyjaśnij, czym różni się rozumienie patriotyzmu w wypowiedziach

1. Anny Dymnej i Zbigniewa Bońka –

.....

.....

.....

.....

2. Anny Dymnej i Stanisława Sojki –

.....

.....

.....

.....

Zadanie 25. (0-1)

Podaj definicję patriotyzmu zgodną z wypowiedziami Anny Dymnej, Zbigniewa Bońka i Stanisława Sojki.

.....

.....

Zadanie 26. (0-1)

Uzasadnij, że Karol Wojtyła po wyborze na papieża pozostał patriotą.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 27. (0-2)

Zdanie pojedyncze: *Pośrodku mającego tysiąc czterysta metrów kwadratowych plateau znajduje się szesnastometrowy krzyż *Virtuti Militari* przekształć w zdanie złożone, zamieniając podkreślony imiesłów w zdanie podrzędne. Zastosuj poprawną interpunkcję.*

.....

.....

.....

Zadanie 28. (0-6)

Uczniowie Twojej klasy postanowili otworzyć szkolne muzeum regionalne. Napisz w ich imieniu podanie do dyrektora szkoły z prośbą o pomoc finansową niezbędną do realizacji tego projektu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 29. (0-13)

Napisz rozprawkę na temat: *Patriotą można być zarówno w czasie wojny, jak i w czasach pokoju.* Określ swoje stanowisko w tej sprawie, a następnie uzasadnij je, popierając argumenty przykładami: jednym z literatury, jednym z historii i jednym wynikającym z własnych obserwacji.

Pamiętaj, że Twoja praca nie powinna być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Brudnopis

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....